

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 113/2024-11

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného ADVOKÁTSKA KANCELÁRIA JUDr. Peter Szárszoi, s.r.o., Štefánikova 8, Michalovce, proti opatreniu Špecializovaného trestného súdu sp. zn. 18T/3/2023 z 18. decembra 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 23. januára 2024 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), svojich práv podľa čl. 6 ods. 1, 3 písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) opatrením špecializovaného súdu sp. zn. 18T/3/2023 z 18. decembra 2023. Sťažovateľ zároveň navrhuje zrušiť napadnuté opatrenie špecializovaného súdu a uplatňuje si aj náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Z ústavnej sťažnosti a prílohy k nej pripojenej vyplýva, že sťažovateľovi bol napadnutým opatrením špecializovaného súdu ustanovený náhradný obhajca. Sťažovateľ pritom neuviedol žiadny bližší kontext, v ktorom sa tak stalo.

3. Sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti tvrdí, že napadnutým opatrením bolo porušené jednak jeho základné právo na súdnu ochranu, právo na obhajobu a právo vlastníť majetok. Porušenie práva na súdnu ochranu videl v tom, že napadnuté opatrenie neobsahovalo prakticky žiadne odôvodnenie na ustanovenie náhradného obhajcu, ale iba znenie § 42, § 553 ods. 2 a § 558 ods. 1 Trestného poriadku. Porušenie svojho práva na obhajobu videl v tom, že ustanovenie náhradného

obhajcu popri ním zvolenom advokátovi obmedzuje jeho slobodný výber obhajcu. Napokon porušenie svojho práva vlastníť majetok identifikoval sťažovateľ v okolnosti, že ustanovenému náhradnému obhajcovi bude musieť v budúcnosti nahradiť trovy.

4. Už uvedené okolnosti podľa sťažovateľa preukazujú, že napadnuté opatrenie špecializovaného súdu je svojvoľné, arbitrárne a nezákonné.

II.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie základného práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru), práva na obhajobu [čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru] a práva vlastníť majetok (čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu) napadnutým opatrením špecializovaného súdu.

6. Pri predbežnom prerokovaní návrhu na začatie konania ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

7. Ústavný súd v prvom rade prioritne poukazuje na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého môže ústavný súd konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať jeho ústavnou sťažnosťou, ak sa sťažovateľ nemôže domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Zmysel a účel uvedeného princípu subsidiarity spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré sú v trestnom konaní povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým právnickým osobám alebo fyzickým osobám zaručuje.

8. Právomoc ústavného súdu je totiž vybudovaná na zásade prieskumu vecí právoplatne skončených, ktorých eventuálnu protiústavnosť už nemožno zhojiť inými procesnými prostriedkami, resp. už nie je možná náprava iným spôsobom. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity ochrany ústavnosti ústavným súdom podľa zásad uvedených v § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Pokiaľ by ústavný súd na túto skutočnosť neprihliadal, poprel by účel a zmysel opravných prostriedkov v trestnom konaní, ktorým je okrem iného aj náprava pochybení vo veci konajúcich orgánov verejnej moci, v tomto prípade orgánov činných v trestnom konaní a súdov (m. m. II. ÚS 573/2022).

9. Podľa ustáleného názoru ústavného súdu trestné konanie od svojho začiatku až do konca je procesom, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií na ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietat

pochybenia znamenajúce porušenie práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ktoré neboli odstránené v jeho priebehu. Ústavný súd zastáva názor, že nie je iba jeho povinnosťou ako súdneho orgánu ochrany ústavnosti zabezpečovať v rámci svojej rozhodovacej právomoci ochranu základných práv a slobôd vrátane rešpektovania záväzkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná. Túto povinnosť majú, a to prednostne, napr. všeobecné súdy ako primárni ochrancovia ústavnosti, prípadne iné orgány verejnej moci na to určené. Taká právomoc predchádza právomoci ústavného súdu s výnimkami odňatia osobnej slobody väzbou, prípadne generálneho majetkovo-invazívneho opatrenia (zaistenie majetku obvineného), resp. prieskumu porušenia základných práv rozhodnutiami a opatreniami v trestnom konaní proti osobám, ktoré nie sú v tomto konaní obvinenými.

10. Ústavná sťažnosť sťažovateľa je preto v tomto kontexte zjavne predčasná. A to aj napriek absencii skutkových okolností konkrétneho prípadu sťažovateľa v jeho ústavnej sťažnosti. Ústavný súd totiž v trestnom konaní nenahrádza procesné postavenie všeobecného súdu v trestno-procesnej inštančnej postupnosti rozhodovania súdov (m. m. IV. ÚS 80/2022, IV. ÚS 212/2022, II. ÚS 373/2022).

11. Okrem toho ústavný súd zdôrazňuje, že podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu všeobecný súd nemôže porušiť základné právo na súdnu ochranu, ak koná vo veci v súlade s procesnoprávnymi predpismi upravujúcimi postupy v trestnoprávnom konaní. Takýmto predpisom je v posudzovanej veci Trestný poriadok. Opatrenie ako také je rozhodnutím technicko-organizačnej alebo operatívnej povahy, ktorého využitie Trestný poriadok výslovne umožňuje vo viacerých procesných situáciách a jednou z nich je aj ustanovenie náhradného obhajcu. Zároveň ústavný súd konštatuje, že rozsah odôvodnenia rozhodnutia súdu sa spravuje povahou veci a charakterom, resp. významom predmetného rozhodnutia. Niektoré rozhodnutia, prípadne uznesenia, ktoré napríklad upravujú len procesný postup pri vykonávaní dôkazov alebo ktorými sa pripravuje súdne konanie, prípadne ukladá poriadkovú pokutu, stačí odôvodniť len stručne, ak odôvodnenie zákon vôbec vyžaduje (m. m. IV. ÚS 456/2023).

12. Z ústavno-právneho hľadiska ústavný súd dodáva, že opatrenie, ktoré vo svojej podstate zvyšuje mieru procesnej ochrany sťažovateľa v trestnom konaní, vo všeobecnosti ani nemôže byť podkladom na porušenie jeho práva na obhajobu. Ingerencia náhradného obhajcu do konania totiž prichádza do úvahy iba v prípade potenciálnej neprítomnosti zvoleného obhajcu pri konkrétnom procesnom úkone. Úlohou tohto náhradného obhajcu teda, samozrejme, nie je rozhodovať o celkovej stratégii obhajoby (to je úlohou a zodpovednosťou sťažovateľom slobodne zvoleného obhajcu, pozn.), ale iba dohliadať na to, aby pri konkrétnom procesnom úkone neboli porušené práva sťažovateľa v prípade, ak zvolený obhajca nemôže byť prítomný. V takomto kontexte preto s ohľadom na materiálny obsah práva na obhajobu je prakticky vylúčené, aby mohlo byť ustanovením náhradného obhajcu porušené právo sťažovateľa na obhajobu obhajcom podľa vlastného výberu.

13. Z už uvedených odsekov je zrejmé iba potenciálna možnosť ingerencie náhradného obhajcu do konania, a to je ešte zvýraznené pri otázke potenciálnej náhrady trov odmeny tohto advokáta. Ako bolo uvedené aj v napadnutom opatrení, trovy tohto náhradného obhajcu znáša štát (§ 553 ods. 2 Trestného poriadku) a o prípadnej povinnosti na náhradu odmeny a hotových výdavkov, ktoré boli uhradené štátom, bude rozhodované až po prípadnom právoplatnom odsúdení sťažovateľa

(§ 558 ods. 1 Trestného poriadku). Táto okolnosť podľa ústavného súdu iba zvýrazňuje predčasnosť celej ústavnej sťažnosti sťažovateľa.

14. Vzhľadom na už uvedené skutočnosti a závery ústavná sťažnosť sťažovateľa bola jednak predčasná a tiež samotný obsah jeho námietok v konečnom dôsledku nenaplňal ústavnoprávnu relevanciu vo vzťahu k ním označeným právam. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol pre jej neprípustnosť, t. j. podľa § 132 ods. 2 a § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde.

15. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku bolo už bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa, ako ich špecifikoval v petite svojej ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. februára 2024

Miloš Mad'ar
predseda senátu